

וילך (282)

לעורר את ישראל לשוב בתשובה. אך מעת שבעוונותינו הרבים פסקה נבואה מישראל, יש צורך בייסורים לעורר את כלל ישראל. זהו שנאמר: "על פי אין אלהי בקרבני", ששוב אין הקב"ה משרה את שכינתו בכלל ישראל, על כן "מִצְאוֹנֵי הָרְעוֹת הָאֵלֶּה", שוב יש צורך לשלוח ייסורים כדי לעוררנו בתשובה.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

האזינו לתרי"ג מצוות

וְעַתָּה פְתָחוּ לְכֶם אֶת הַשְּׁיָרָה הַזֹּאת וְלִמְדָה אֶת פְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְרָה בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִי הַשְּׁיָרָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבִנְיֵי יִשְׂרָאֵל (לא. יט)

ביאר רש"י: הרי זו הבטחה לישראל, שאין התורה משתכח מזרעם לגמרי. הבעל "שואל ומשיב" מביא בשם הגאון מוילנא, שבפרשת האזינו ישנן תרי"ג מילים, וכל מילה רומזת על מצוה אחרת. כבר טרחו לבאר איזו מילה מתאימה לאיזו מצוה, ממש פלאי פלאים. לפי זה הפשט בפסוק ובדברי רש"י ברור: כיון שבפרשת האזינו מרומזות כל תרי"ג המצוות, ממילא היא יכולה לשמש לעד שהתורה לא תשכח מזרע ישראל לגמרי. ואני הקטן, לא התעצלתי וספרתי את המילים בפרשת האזינו, פעם, פעמים ומצאתי שיש בה שש מאות וארבע עשרה מילים, ולא שש מאות ושלוש עשרה. מה קורה פה? בגימטריא, לפעמים משתמשים "עם הכולל", אבל כאן כל מילה היא כנגד מצוה, ויש רק שש מאות ושלוש עשרה מצוות. האיר משהו את עיני, ואמר לי להסתכל ב"בעל הטורים", בתחילת פרשת האזינו, שכתב: "השמים ואדברה" עולה תרי"ג, כלומר: האזינו לתרי"ג מצוות. לפי זה דברי הגר"א פלאי פלאים ממש: מילה "האזינו" היא מחוץ לחשבון. "האזינו" לתרי"ג המילים הבאות אחריה! כל מילה היא נגד מצוה. ספר "יחי ראובן"

מנהג ישראל, תורה הוא

וְעַתָּה פְתָחוּ לְכֶם אֶת הַשְּׁיָרָה הַזֹּאת (לא. יט) בספר "מעשה שהיה" מובא שאלה שנשאלה פעם לפני הגאון בעל ה"נודע ביהודה": יהודים מצאו ספר תורה על אם הדרך, האם מותר לקרוא בו, או שמא חל עליו דין של ספר שנמצא ביד גוי שצריך גניזה. והשיב על כך ה"נודע ביהודה", תשובה קצרה בתכלית הקיצור: "מנהג ישראל תורה הוא". לא ירדו השואלים לסוף כונתו והדבר היה כחידה בעיניהם. הסביר להם הגאון ואמר: מנהג ישראל הוא, כידוע שיהודים קונים להם אותיות בסיום כתיבת ספר תורה וכותבים אותן בעצמם. באותיות אלו ניתן להכיר בנקל, שכן אינן דומות לכתב

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם (לא. ב) היום מלאו ימי ושנותי, ביום זה נולדתי וביום זה אמות (רש"י) יש להבין מהו לשון "אָנֹכִי". חז"ל אומרים על הכתוב "יש נספה בלא משפט", בלא זמנו. ושאל רב ביבי בר אבבי את מלאך המוות: ומה אתם עושים בשנותיהם הנשארים, א"ל: מוסיפים למי שהוא מעביר על מידותיו, היינו שהוא עניו גדול. על משה רבינו מעידה התורה: "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", ואם כן היה מקום לחשוב כאילו חלק משנותיו של משה ניתנו מאחרים. לפיכך אומר להם משה רבינו: "מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי", אלו הם שנותי שלי גופא. רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

לא ירפך ולא יעזבך (לא. ו)

שאל רבי דוד פארדו זצ"ל בספרו "משכיל לדוד": מדוע הבטחה זו ש"לא ירפך", מדוע שהקדוש ברוך הוא יתן לנו רפיון, חלילה? ותירץ, שאין המדובר בשתי הבטחות, אלא עניין אחד הוא, והא בהא תליא: "כי ה' אלוקינו הוא ההולך עימך, ולא יעזבך". ומי שה' עימו, ואינו עוזבו, ממילא אמיץ ורב כח הוא, ואין בו רפיון. משה רבינו לא כהתה עינו ולא נס ליחו עד יום מותו. ודוד המלך היכה את הארי ואת הדוב, כי ה' איתם, מקור הכח. ספר "מעייני השבוע"

הקהל את העם האנשים והנשים והטף (לא. יב)

בגמרא (חגיגה ג.) מקשינן בשלמא אנשים באים ללמוד, נשים לשמוע, וטף למה באו? ומתריצין, כדי ליתן שכר למביאייהם ע"כ. והקשה החידושי הרי"ם מה ס"ד להקשות טף למה באו, אם אבותיהם ואמותיהם עלו לרגל, הלא ע"כ הוכרחו לקחת עמהם הבנים הקטנים וכי נוכל לעזוב אותם לבדם בביתם. ותירץ כי זה עצמו קושית הגמרא, הטף למה באו, הכוונה להקשות, למה הוצרך התורה להזהיר ההורים להביא עמהם טפם, הלא ע"כ בלי ציווי התורה יעשו זאת מעצמם. לזה תירצה הגמרא כדי ליתן שכר למביאייהם, הכוונה, לזה צוותה התורה כדי שיהיה מצווים ועושים כדי להרבות שכרם, כי גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה.

ספר "מטעמי השולחן"

וַיֹּאמֶר בַּיּוֹם הַהוּא הָלָא עַל פִּי אֵין אֱלֹהֵי בְּקַרְבֵי מִצְאוֹנֵי הָרְעוֹת הָאֵלֶּה (לא. יז)

בדרשה לימי הסליחות ביאר בעל ה"נודע ביהודה" פסוק זה: כל זמן שהיתה רוח הנביאים שורה בישראל, לא היה צריך לייסד את כלל ישראל בעת שסטו מן הדרך, כיון שהקב"ה היה שולח דבריו על ידי נביאיו

ידו של סופר מנוסה. ובכן, סיים בעל ה"נודע ביהודה", צאו וראו אם יש בספר שמצאתם "מנהג ישראל", ואם כן, הרי שתורה הוא ומותר לקרוא בו.

ספר "ומתוק האור"

התורה היא המפלט בזמן הסתר פנים

וְעַתָּה פְתַחְנוּ לְכֶם אֶת הַשְּׁיָרָה הַזֹּאת (לא. יט)

היה החפץ חיים אומר: מצוה זו הינה המצוה האחרונה בתורה וכמבואר ברמב"ם: שענינה לכתוב את התורה, ציווי זה מגיע אחרי הפסוק של "אנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על הרעה אשר עשו" ללמדנו שיש בכח התורה להגן ולהציל מכל צרה ויגון אפילו בדורותינו בהם ההסתר פנים כה גדול, אור התורה מפיץ אור עצום אשר לאורו נסע ונלך וכמבואר בגמרא (סוכה נא): כי נר מצוה ותורה אור, מה אור מגין לעולם אף התורה מגינה לעולם, ובפרט בעת צרה ויגון כזו בה נמצא עם ישראל ש"מחוך תשכל חרב ומחדרים אימה", עלינו להתחזק בחזקה במעוז התורה ובה להאיר לעצמנו החשכה והעלטה.

מְמַרִים הֵיטָם עִם ה' (לא. כז)

יש להבין את לשון הכתוב, שהרי צריך היה לומר: "ממרים הייתם נגד ה'" ומה פשר הלשון "עם ה'", אלא הוכיחם משה רבינו על שחלקו עליו? בנואתו פני ה', בהביאם ראיותיהם מדברי התורה עצמה, תוך שהם מעוותים את דרך התורה על פי דעתם המסולפת ורצונם. לפיכך אמר להם משה רבינו: "ממרים הֵיטָם עִם ה'", עם דברי השי"ת עצמם המריתם את פיו, להפכם נגד רצונו יתברך וכוונתו.

אחריות המנהיג לאחר מותו
פִּי יַדְעֵתִי אַחֲרֵי מוֹתִי פִּי הַשְּׁחַת תִּשְׁחַתּוּן וְסִפְתָּם מִן הַדָּרָךְ
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם (לא. כט)

לכאורה יש להתבונן מדוע היה צריך משה להוכיחם על מה שיעשו לאחר מותו, בזמן שכבר לא ינהיגם ואין לו אחריות עליהם? אלא נראה לבאר, מובא מעשה בזמן רבי ישראל מסלנט, עשירי וילנא היו נוהגים לסדר את כלולות בניהם בככר מיוחדת שבעיר, בטקס גדול ומפואר, שעלה ממון רב, והנה סנדלר שעלה לגדולה, סידר אף הוא את חתונת בתו באותו טקס כמו העשירים. הדבר חרה מאוד לעשירי העיר, ואחד מהם בכעסו, ניגש אל הסנדלר בחזרתו מהחופה שמח וטוב לב, בלווית מחותניו ושושביניו, חלץ את נעלו והראה לא את הסוליה הקרועה ושאלו למחיר תיקונה, מעשה נורא. כשמוע זאת רבי ישראל הזדעזע כולו ואמר: מובטחני שגדולי הדור הקודם היושבים בגן עדן מובאים בגלל המעשה הזה בדין, על אשר לא מילאו תפקידם בשלימות, בכך שלא חינכו אותו בהגיעו למקרה השחתה זה. כי משה רבינו, הוכיחם על המעשים שיעשו

לאחר מותו, שלא יאמרו ח"ו שמעשיהם אלו נבעו מחוסר תוכחתו ומוסרו, ויעמידוהו בדין על כך.

ספר "אוצרות התורה"

הלכה: טעם פירות שביעית

יש לנהוג קדושת שביעית אף במאכלים שנתבשלו או כבשו עם פירות שביעית, לפי שנבלע בהם מפירות שביעית, אך נחלקו הראשונים בשיעור פירות השביעית: לדעת הרמב"ם, מין במינו בכל שהוא ושלא במינו בנותן טעם, ולדעת הר"ש אף במינו בנותן טעם, וכן הכריע החזון איש. גם מים שבישלו בהם פירות שביעית, אף אם אין במים שיירי הפירות ולא מיציהם, אם יש בהם טעם טוב מן הפירות הרי הם קדושים בקדושת שביעית, ויש שסובר שהוא הדין למים שבושלו בכלי בו בושלו תוך עשרים וארבע שעות פירות שביעית, אם יש מהם טעם טוב במים הרי המים קדושים בקדושת שביעית.

ספר "פירות שביעית"

פתגם: לשקר אין רגלים אבל הוא בועט

ספר "שמחלה"

חקירה: חתן אסור במלאכה

משום החיוב לשמוח עם אשתו, או מדין רגל שחל עליו (חידושי ר' שמואל יבמות וכתובות עמוד מב)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: כאב ראש

רבי נפתלי מרופשיץ דעתו לא היתה נוחה מאותם חסידים שוטים שנוהגים חומרה יתירה בעצמם עד כדי גיחוך. פעם אחת ראה חסיד עומד בתפילה ומטיח בשתי ידיו בראשו, חייך ואמר: חייכם שאני נהנה מכך הנאה אמיתית. שכן ממה נפשך, אם כוונתו לשם שמים, מה טוב, ואם לא ודאי שטוב, כי לפחות יכאב לו ראשו.

ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף קנג)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עוזיא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר וליגנתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עוזיא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, אליהו בן זהרה, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר.

